

Μεταμοσχεύσεις και μεταγγίσεις: Τα ηθικά ζητήματα που προκύπτουν

/ [Πεμπουσσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Συνεχίζοντας με τις περιπτώσεις των βιοηθικών ζητημάτων που επιφέρουν οι σύγχρονες ιατρικές τεχνικές, η μελέτη της θεολόγου Νίκης Νικολάου για τη σχέση της θεολογικής ανθρωπολογίας με τη Βιοηθική (προηγούμενη δημοσίευση:<http://bitly.com/1IL9Cap>) εξετάζει τα θέματα των μεταμοσχεύσεων και της μετάγγισης.

3.2.7. Μεταμοσχεύσεις

Είναι η ενδεδειγμένη θεραπεία για την ανεπάρκεια ιστών και οργάνων. Όταν αναφερόμαστε στους ιστούς εννοούμε το δέρμα, το λίπος, τον κερατοειδή και το μυελό των ιστών. Όταν αναφερόμαστε στα όργανα εννοούμε τους νεφρούς, την καρδιά, το ήπαρ, το πάγκρεας, το έντερο και τους πνεύμονες[370]. Με χειρουργικές επεμβάσεις αφαιρείται το όργανο ή ο ιστός από τον οργανισμό του δότη και εμφυτεύεται στον οργανισμό του λήπτη[371].

Το μεγαλύτερο κώλυμα για την επιτυχία της μεταμόσχευσης είναι η ανοσολογική αντίδραση του οργανισμού του λήπτη στο ξένο μόσχευμα, η οποία αμβλύνεται ή περιορίζεται με την επιλογή του πιο συμβατού δότη-λήπτη, καθώς και με τη χρήση ανοσοκατασταλτικών φαρμάκων. Οι μεταμοσχεύσεις αφορούν είτε ένα άτομο όταν μεταφέρεται κάποιος ιστός από ένα σημείο του σώματος σε κάποιο άλλο ή πολλά άτομα όταν οι ιστοί ή τα όργανα παραλαμβάνονται από αυτά.

Επιπλέον, οι μεταμοσχεύσεις διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες:

- (α) αυτοπλαστικές όταν ο δωρητής και ο λήπτης είναι ένα και το αυτό πρόσωπο,
- (β) ομοιοπλαστικές όταν ο δωρητής και ο λήπτης είναι μεν ξεχωριστά πρόσωπα, αλλά δεν διαφέρουν προς τη φύση τους, δηλαδή είναι και οι δύο άνθρωποι, και
- (γ) ετεροπλαστικές όταν ο δωρητής και ο λήπτης διαφέρουν ως προς τη φύση τους, όπως ο άνθρωπος και το ζώο[372]. Η κατηγορία των ομοιοπλαστικών μεταμοσχεύσεων, διαιρείται σε δύο κατηγορίες μεταμοσχεύσεων: (1) *inter vivos*, από σώμα ζώντος δωρητή και (2) *inter cadavera*, από σώμα νεκρού δωρητή[373].

3.2.8. Μετάγγιση, δωρεά και φύλαξη αίματος

Ένα από τα βασικότερα συστατικά του κυκλοφοριακού συστήματος, είναι το αίμα, ένας ρευστός κυκλοφορών ιστός που βρίσκεται εντός των ζωικών οργανισμών[374]. Ο βιοηθικός προβληματισμός αναφορικά με το αίμα, προκύπτει από: (α) την μετάγγιση αίματος, (β) τη δωρεά αίματος και (γ) τη λήψη και φύλαξη των αρχέγονων αιμοποιητικών κυττάρων από το ομφαλοπλακουντιακό αίμα[375].

Η μετάγγιση αίματος, αποτελεί ένα είδος μεταμόσχευσης. Είναι η μεταφορά υγρού ιστού από ένα άτομο στο κυκλοφοριακό σύστημα άλλου ατόμου. Αυτή η

θεραπευτική πρακτική χρησιμοποιείται όταν σε ένα άτομο παρατηρηθεί μαζική απώλεια αίματος εξαιτίας ενός τραύματος ή κατά τη διάρκεια χειρουργικών επεμβάσεων προς αντικατάσταση του αίματος που χάνεται, καθώς επίσης και για τη θεραπεία της μεσογειακής αναιμίας, της θρομβοπενίας[376], της αιμοφιλίας και της δρεπανοκυτταρικής νόσου[377]. Ανάλογα με την περίπτωση, χρησιμοποιείται είτε ολικό αίμα, είτε συστατικά του αίματος. Υπάρχουν δύο είδη μεταγγίσεων αίματος: (α) η ομόλογη ή αλλογενής μετάγγιση, κατά την οποία χρησιμοποιείται αποθηκευμένο αίμα άλλων ατόμων και (β) η αυτόλογη μετάγγιση, κατά την οποία χρησιμοποιείται αποθηκευμένο αίμα του ασθενούς[378]. Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ελλάδος, τάσσεται υπέρ της εθελοντικής αιμοδοσίας και την ενισχύει μέσα από το ποιμαντικό έργο των ενοριών[379]. Η μετάγγιση αίματος, όμως, δεν γίνεται αποδεκτή από όλες τις θρησκευτικές ομάδες. Για παράδειγμα οι Μάρτυρες του Ιεχωβά, αντιτίθενται σε αυτήν για το λόγο ότι θεωρούν το αίμα ως βασικό φορέα της ζωής και της ψυχής των έμβιων όντων[380].

Η δωρεά αίματος, η οποία είναι γνωστή ως αιμοδοσία, έχει εθελοντικό και αλτρουιστικό χαρακτήρα. Είναι η ενδεδειγμένη λύση για τους ασθενείς οι οποίοι έχουν άμεση ανάγκη από μετάγγιση αίματος. Ωστόσο, το έργο αυτό είναι δύσκολο εξαιτίας της ασυμβατότητας ληπτών και δοτών που ανήκουν σε διαφορετικές ομάδες αίματος. Από τις ομάδες αιμοδοσίας αποκλείστηκαν οι ομοφυλόφιλοι και οι χρήστες ενδοφλέβιων ναρκωτικών, ειδικά μετά το 1980 όταν εμφανίστηκε ο ιός του συνδρόμου επίκτητης ανοσολογικής ανεπάρκειας (AIDS), γιατί θεωρήθηκαν ως ομάδες υψηλού κινδύνου μετάδοσης του ιού. Ο αποκλεισμός αυτών των ομάδων, αποκαλύπτει τη βιοηθική διάσταση της δωρεάς αίματος. Θεωρήθηκε ότι ο αποκλεισμός τους, σήμαινε διάκριση και περιθωριοποίηση λόγω των σεξουαλικών τους ιδιοτεροτήτων.

Το τελευταίο θέμα που θα παρουσιαστεί, είναι η λήψη και η φύλαξη των αρχέγονων αιμοποιητικών κυττάρων από το ομφαλοπλακουντιακό αίμα (ΟΠΑ). Πρόκειται για το αίμα που παραμένει στον ομφάλιο λώρο και τον πλακούντα μετά τη γέννηση ενός παιδιού[381]. Η σπουδαιότητα αυτού του αίματος, έγκειται στο γεγονός ότι περιέχει αρχέγονα αιμοποιητικά κύτταρα, από τα οποία προέρχονται όλες οι σειρές των κυττάρων του αίματος, δηλαδή των ερυθρών και των λευκών αιμοσφαιρίων και των αιμοπεταλίων[382]. *«Η μεταμόσχευση ΟΠΑ προβάλλεται περισσότερο ως εναλλακτική πηγή για μεταμόσχευση μυελού των οστών, α) στην αντιμετώπιση του προβλήματος της αντιγονικής ασυμβατότητας, β) στη δραστική μείωση του χρόνου εξευρέσεως μοσχευμάτων και γ) στην αποφυγή χειρουργικής επέμβασης στον δότη, η οποία εγκυμονεί πάντοτε κάποιους κινδύνους»*[383]. Τα βιοηθικά ζητήματα ανακύπτουν από την επ' αμοιβή φύλαξη των αρχέγονων

αιμοποιητικών κυττάρων του αίματος από τις ιδιωτικές τράπεζες, τη χρήση αυτόλογου μοσχεύματος και την ανεπάρκεια στην ποσότητα των κυττάρων τα οποία δεν αρκούν για τις ανάγκες μεταμόσχευσης σε ενήλικο άτομο[384]. Θετικές είναι οι αντιδράσεις στην ίδρυση δημόσιων – μη κερδοσκοπικών τραπεζών, οι οποίες θα συλλέγουν και θα αποθηκεύουν τα αρχέγονα αιμοποιητικά κύτταρα του ομφάλιου λώρου[385].

[Συνεχίζεται]

[370] Νικόλαος Χατζηνικολάου, *Αλλήλων Μέλη οι μεταμοσχεύσεις στο φως της Ορθόδοξης θεολογίας και ζωής*, ό.π., σ. 31

[371] Κωνσταντίνος Αγόρας, *Ηθική και Βιοηθική*, ό.π., σ. 354

[372] Κωνσταντίνος Αγόρας, *Δόγμα, Πνευματικότητα και Ήθος της Ορθοδοξίας*, ό.π., σ. 354

[373] Στο ίδιο, σ. 354

[374] Μεγάλη Ορθόδοξη Χριστιανική Εγκυκλοπαίδεια, τ. 1 [Αθήνα: Στρατηγικές Εκδόσεις ΕΠΕ (Ιωάννης Φλώρος), 2010], σ. 494

[375] Στο ίδιο, σ. 495

[376] Πρόκειται για την ανώμαλη μείωση του αριθμού των αιμοπεταλίων στο αίμα βλ. περισσότερα στο διαδικτυακό χώρο <http://www.iatronet.gr/iatriko-lexiko/thrombopenia.html>, ημερομηνία ανάκτησης 01/06/2013

[377] «Αποτελεί κληρονομική πάθηση και αφορά το ζεύγος των γονιδίων που είναι υπεύθυνα για την παραγωγή της αιμοσφαιρίνης. Στη νόσο, παράγεται παθολογική αιμοσφαιρίνη που έχει ως αποτέλεσμα τη διαταραχή της μορφολογίας των ερυθρών αιμοσφαιρίων, τα οποία γίνονται δύσκαμπτα ή συγκολλούνται μεταξύ τους και αποφράζουν τα μικρά αγγεία. Έτσι δεν μεταφέρεται οξυγόνο στους ιστούς, οι συγκεκριμένες περιοχές κινδυνεύουν να νεκρωθούν, ενώ οι ασθενείς έχουν έντονους πόνους», (<http://www.syppadremia.gr/?q=node/10>), ημερομηνία ανάκτησης 01/06/2013

[378] [http://www.news-medical.net/health/What-is-a-Blood-Transfusion-\(Greek\).aspx](http://www.news-medical.net/health/What-is-a-Blood-Transfusion-(Greek).aspx), ημερομηνία ανάκτησης 01/06/2013

[379] Μεγάλη Ορθόδοξη Χριστιανική Εγκυκλοπαίδεια, τ. 1, ό.π., σ. 495

[380] Στο ίδιο, σ. 495

[381] Στο ίδιο, σ. 496

[382] Στο ίδιο, σ. 496

[383] Στο ίδιο, σ. 496

[384] Στο ίδιο, σ. 496

[385] Στο ίδιο, σ. 496